

Nuorten koulutus Helsingissä – polku peruskoulusta eteenpäin

Hanna Ahtiainen

Tilastoja
2023:2

Helsinki

Nuorten koulutus Helsingissä – polku peruskoulusta eteenpäin

Hanna Ahtiainen

Tiedustelut

Hanna Ahtiainen, p. 09 310 39037
etunimi.sukunimi(at)hel.fi

Julkaisija

Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia,
kaupunkitietopalvelut

Osoite

PL 550, 00099 Helsingin kaupunki
(Työpajankatu 8)

Internet

www.hel.fi/kaupunkitieto

Tilaukset, jakelu

p. 09 310 43297
kaupunkitieto@hel.fi

Taitto

Sirkka Koski

Kuviot

Hanna Ahtiainen, Sirkka Koski

Kannen kuva

©Jussi Hellsten /Helsingin kaupunki

Verkkojulkaisu

ISSN 2954-176X

Sisällys

Johdanto	4
Siirtyminen peruskoulusta eteenpäin	5
Peruskoulun päättävien ikäluokka kasvaa Helsingissä ja on yhä moninaisempi	5
Aiempaa useampi nuori haluaa ensisijaisesti lukioon	6
Lukion aloittaneiden päättöarvosanojen taso vaihtelee eri puolilla kaupunkia	7
Lähes kaikki oppivelvollisuusikäiset ovat koulutuksessa	7
Opiskelijat toisella asteella	14
Opiskelijamäärä lukiokoulutuksessa kasvanut	14
Toisen asteen koulutuksen osallistuvuus vaihtelee nuorilla taustan mukaan.....	17
Helsingin alueiden välillä on eroja siinä, mihin koulutukseen nuoret jatkavat.....	19
Koulutuksen keskeyttäminen ei ole nuorilla yleistynyt	21
Nuorten koulutustaso	22
Nuoret miehet jäävät useammin vaille perusasteen jälkeistä tutkintoa	22
Yhteenveto.....	22
Lähteet	25
Laatuseloste	25

Johdanto

Peruskoulun päättäminen on yksi merkittävimmistä nivelvaiheista nuorten elämässä. Tässä iässä tehdyt koulutusvalinnat suuntaavat pitkälti nuoren elämänpolkua. Laajasti katsottuna peruskoulun jälkeiseen siirtymävaiheeseen liittyy jatkokoulutukseen haun ja opintojen aloittamisen lisäksi myös opintojen onnistunut kulku – oikean koulutuksen löytäminen, opintoihin kiinnittyminen ja lopulta tutkinnon suorittaminen. Osalla nuorista siirtymä on lineaarinen ja katkoton, toiset hakevat oikeaa polkua pidempään ja nivelvaihe pitkittyy.

Helsingin kaupunkistrategian 2021–2025 tavoitteiden mukaisesti Helsinki kehittää oppivelvollisuutta ja eheää koulutuspolkua peruskoulutuksesta toiselle asteelle. Tavoitteina on muuan muassa tukea vieraskielisten nuorten opintopolkua, parantaa lukiokoulutuksen saatavuutta alueellisesti, varmistaa riittävä lähiopetus ja ohjaus ammatillisissa opinnoissa sekä taata helsinkiläisillä nuorille riittävästi opiskelupaikkoja omassa kotikaupungissaan. (Helsingin kaupunki 2021.)

Vuonna 2021 valtakunnallinen koulutuspoliittinen uudistus nosti oppivelvollisuusiän 18 vuoteen. Velvoite hakeutua ja jatkaa toisen asteen koulutukseen tai nivelvaiheen koulutukseen koski ensimmäiseksi niitä nuoria, jotka päättivät peruskoulun keväällä 2021. Oppivelvollisuuden laajentamisen tavoitteena on, että jokainen nuori suorittaa toisen asteen tutkinnon, sillä osaamisvaatimukset työmarkkinoilla ovat kasvaneet. Toisen asteen koulutuksen lisäksi oppivelvollisuutta voi suorittaa erilaisissa toiselle asteelle valmistavissa ja valmentavissa koulutuksissa. Oppivelvollisuus päättyy, kun nuori täyttää 18 vuotta tai kun hän tätä ennen suorittaa toisen asteen tutkinnon.

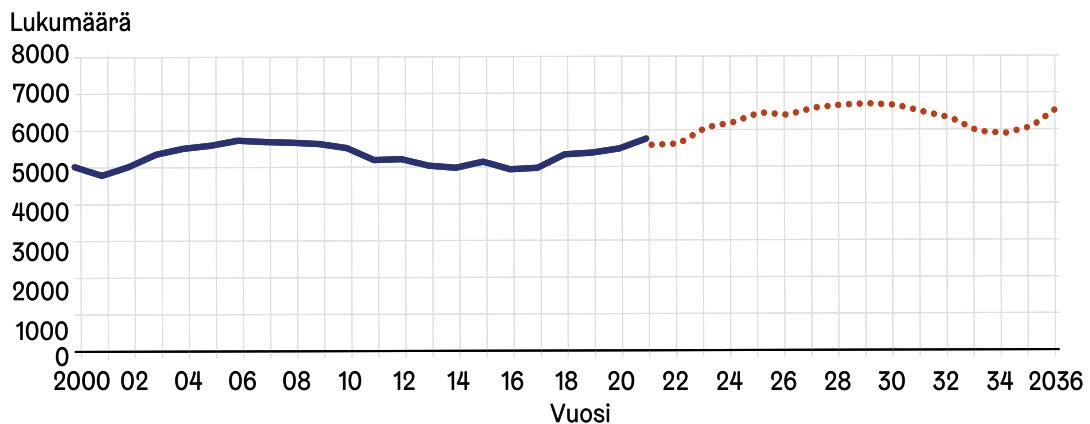
Tässä julkaisussa tarkastellaan nuorten polkua peruskoulusta eteenpäin. Alkuun kuvataan peruskoulun ja toisen asteen välistä nivelvaihetta; peruskoulun päättävän ikäluokan määrän kehitystä, yhteishakua sekä sijoittumista koulutuksiin. Tämän jälkeen keskitytään tutkintotavoitteisessa toisen asteen koulutuksessa opiskeleviin nuoriin, ja tarkastellaan Helsingissä toisella asteella opiskelevien nuorten määrän kehitystä, helsinkiläisnuorten osallistumista toiselle asteelle sekä opintojen keskeyttämistä. Lopuksi luodaan vielä katsaus nuorten aikuisten koulutustason kehitykseen Helsingissä. Julkaisussa käytettyjen tietojen tuorein ajankohta on tilastosta riippuen 2020–2022.

Siirtyminen peruskoulusta eteenpäin

Peruskoulun päättävien ikäluokka kasvaa Helsingissä ja on yhä moninaisempi

Valtaosa nuorista päättää peruskoulun sen vuoden keväällä, jonka aikana he täyttävät 16 vuotta. Vuoden loppuun ajoittuvissa väestötilastoissa he ovat siis vielä 15-vuotiaita. Helsingiläisiä 15-vuotiaita oli vuoden 2021 lopussa vajaa 5 800 (Kuvio 1), joka on noin kymmenesosa koko maan tämän ikäisistä nuorista. Peruskoulun päättöikässä olevien ikäluokka on vuoden 2016 jälkeen ollut Helsingissä lievästi kasvava. Helsingin kaupungin väestöennusteen mukaan kasvun ennakoidaan jatkuvan ainakin vuoteen 2030 asti, jolloin tämän ikäisiä olisi Helsingissä noin 1 000 enemmän kuin vuonna 2021. Myös koko maan tasolla 15-vuotiaiden määrä on muutamana viime vuonna kasvanut, mutta Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan kehityksen ennakoidaan kääntyvän laskuun jo vuonna 2025.

Kuvio 1. 15-vuotiaat helsinkiläiset vuosina 2000–2022 ja ennuste perusvaihtoehdon mukaan vuoteen 2036.

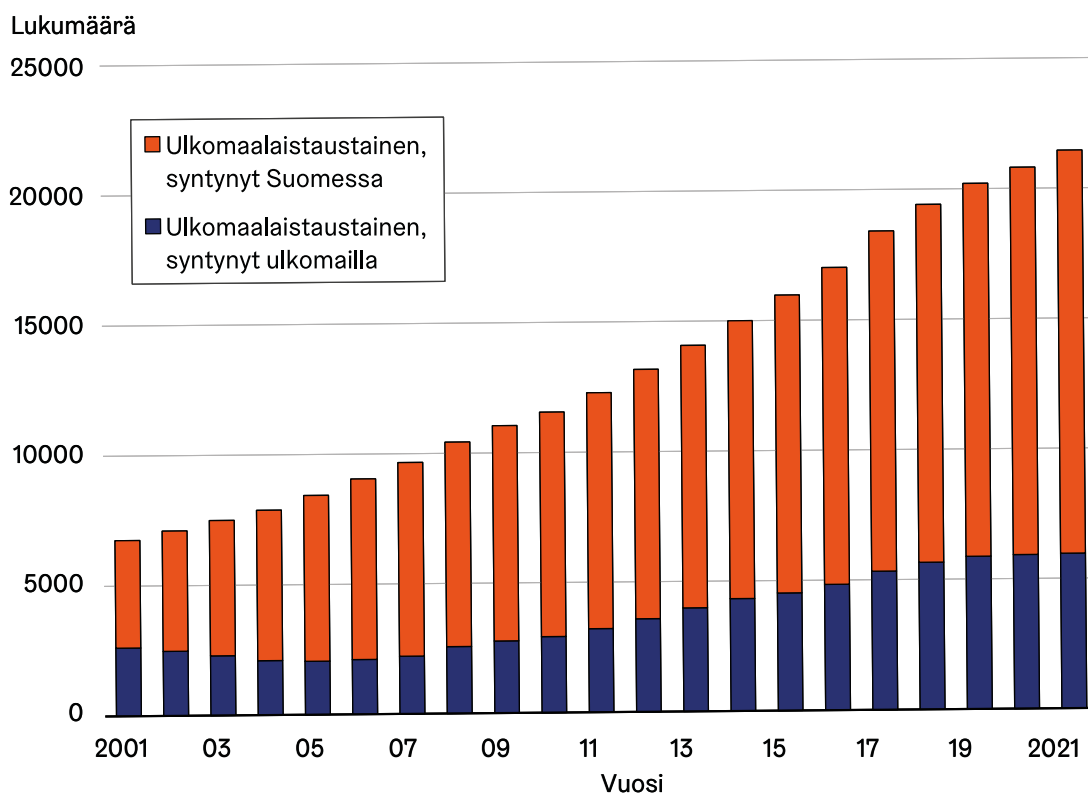
Lähde: Helsingin kaupunki / kaupunkitieto. Aineistolähde: Tilastokeskus (toteutunut), Helsingin kaupunki, kaupunkitieto (ennuste)

Ulkomaalaistaustaisen¹ väestön määrä on Helsingissä kasvanut jo pitkään. Peruskoulun päättävistä nuorista noin joka viides oli rekisteröidyltä äidinkieleltään vieraskielinen² vuonna 2021, ja osuuden on ennustettu nousevan lähes kolmannekseen seuraavan kymmenen vuoden aikana (Helsingin kaupunginkanslia, Espoon kaupunki & Vantaan kaupunki 2019). Ulkomaalaistaustaiset nuoret ovat heterogeeninen joukko. Noin puolet tähän ryhmään lukeutuvista on syntynyt Suomessa, eli on niin kutsuttua maahanmuuton toista sukupolvea. Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten ikäluokat Suomessa ovat vielä pääosin lapsia ja nuoria; kaikista Helsingin Suomessa syntyneistä ulkomaalaistaustaisista jopa 70 prosenttia on alle 15-vuotiaita. Toisen sukupolven nuorten määrä onkin edellisen vuosikymmenen aikana kasvanut voimakkaasti alle 15-vuotiaiden ikäryhmissä (kuvio 2). Tulevina vuosina peruskoulun päättöikään tulevista nuorista kasvava joukko on siis Suomessa syntyneitä maahanmuuttajien lapsia.

1 Ulkomaalaistaustaisella eli syntyperältään ulkomaalaisella tarkoitetaan henkilöä, jonka molemmat vanhemmat tai ainut tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla. Ulkomaalaistaustaisiksi lasketaan myös ne ulkomailla syntyneet henkilöt, joiden kummastakaan vanhemmasta ei ole tietoa väestötietojärjestelmässä. Ulkomaalaistaustaiset jakautuvat ulkomailla syntyneiden ensimmäiseen sukupolveen ja Suomessa syntyneiden toiseen sukupolveen.

2 Vieraskielisiä ovat ne henkilöt, joiden rekisteröity äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi. Monet ns. vieraskielisistä ovat tosiasiallisesti monikielisiä ja myös suomen- tai ruotsinkielisiä.

Kuvio 2. Ulkomaalaistaustaisten alle 15-vuotiaiden helsinkiläisten lukumäärä syntyperän mukaan vuosina 2001–2021.

Lähde: Helsingin kaupunki, kaupunkitieto. Aineistolähde: Tilastokeskus.

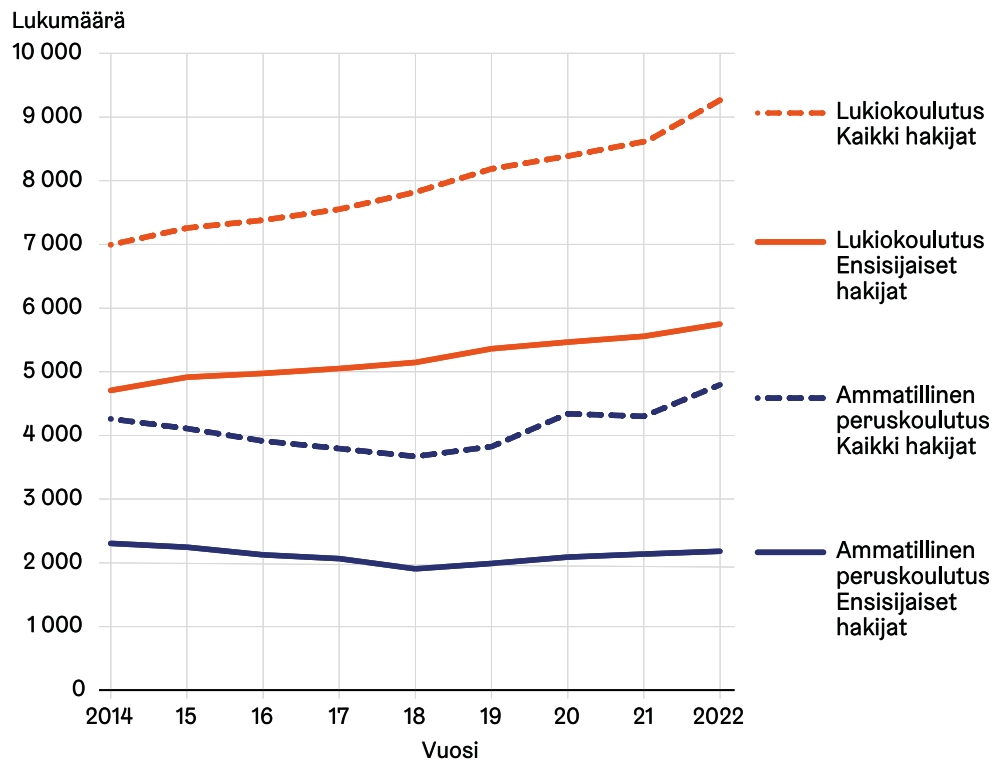
Aiempaa useampi nuori haluaa ensisijaisesti lukioon

Peruskoulun päättävät nuoret hakevat koulutuksiin pääasiallisesti kevään valtakunnallisessa yhteishaussa. Toisen asteen yhteishaun hakijoista ylivoimainen enemmistö onkin peruskoulun 9. luokan päättäviä nuoria. Koulutukseen voi kuitenkin hakea ja päästä ympäri vuoden jatkuvan haun kautta, ja ilman opiskelupaikkaa yhteishaussa jääneet ohjataan hakeutumaan koulutukseen tätä väylää pitkin. Jatkuvasta hausta ei ole saatavilla tilastoja.

Yhteishaussa perusasteen jälkeisiin koulutuksiin haki noin 5 900 alle 18-vuotiasta helsinkiläistä keväällä 2022. Heistä 70 prosenttia haki ensimmäisenä hakukohteenaan lukiokoulutukseen ja 26 prosenttia ammatilliseen koulutukseen. Noin neljä prosenttia haki ensisijaisesti tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen (TUVA-koulutus). Elokuussa 2022 alkaneessa TUVA-koulutuksessa yhdistyivät aiemmat nivelvaiheen koulutukset – perusopetuksen lisäopetus, lukioon valmistava koulutus (LUVA) ja tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (VALMA). Koulutuksiin valituista helsinkiläisnuorista 73 prosenttia pääsi ensisijaisen hakutoiveensa koulutukseen. Ensisijaiseen hakutoiveeseen hyväksyminen oli yleisempää ammatillisessa koulutuksessa kuin lukiokoulutuksessa (75 % vs. 68 %).

Etenkin kaupungeissa ja niiden lähiseuduilla nuoret haluavat tyypillisemmin lukioon, jolloin lukiokoulutukseen kohdistuu myös eniten hakupainetta. Helsingissä lukiokoulutuksen suosio on näkynyt yhteishaussa lukioon ensisijaisesti hakeneiden määrän kasvuna, kun samaan aikaan ammatillisessa peruskoulutuksessa ensisijaisten hakijoiden määrä on pysytellyt tasaisena (kuvio 3.) Yhteishaussa Helsinkiin ensisijaisesti lukioon hakeneita nuoria oli vuonna 2022 reilu viidennes enemmän kuin vuonna 2014. Aloituspaiikkoja lukiokoulutukseen on kuitenkin kasvatettu samaa tahtia, joten hakijoiden määrä suhteessa aloituspaiikkoihin ei ole noussut.

Kuvio 3. Yhteishaussa Helsinkiin hakeneet alle 18-vuotiaat, lukiokoulutukseen ja ammatilliseen peruskoulutuksen ensisijaiset hakijat ja kaikki hakijat vuosina 2014–2022.

Lähde: Helsingin kaupunki / kaupunkitieto. Aineistolähde: Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu. Tiedot haettu 21.2.2023.

Helsinkiin lukioon hakeneista alle 18-vuotiaista valtaosa, 66 prosenttia, oli helsinkiläisiä. Ammatillisessa koulutuksessa sen sijaan helsinkiläisten osuus alle 18-vuotiaista hakijoista on hieman matalampi, 56 prosenttia.

Lukion aloittaneiden päättöarvosanojen taso vaihtelee eri puolilla kaupunkia

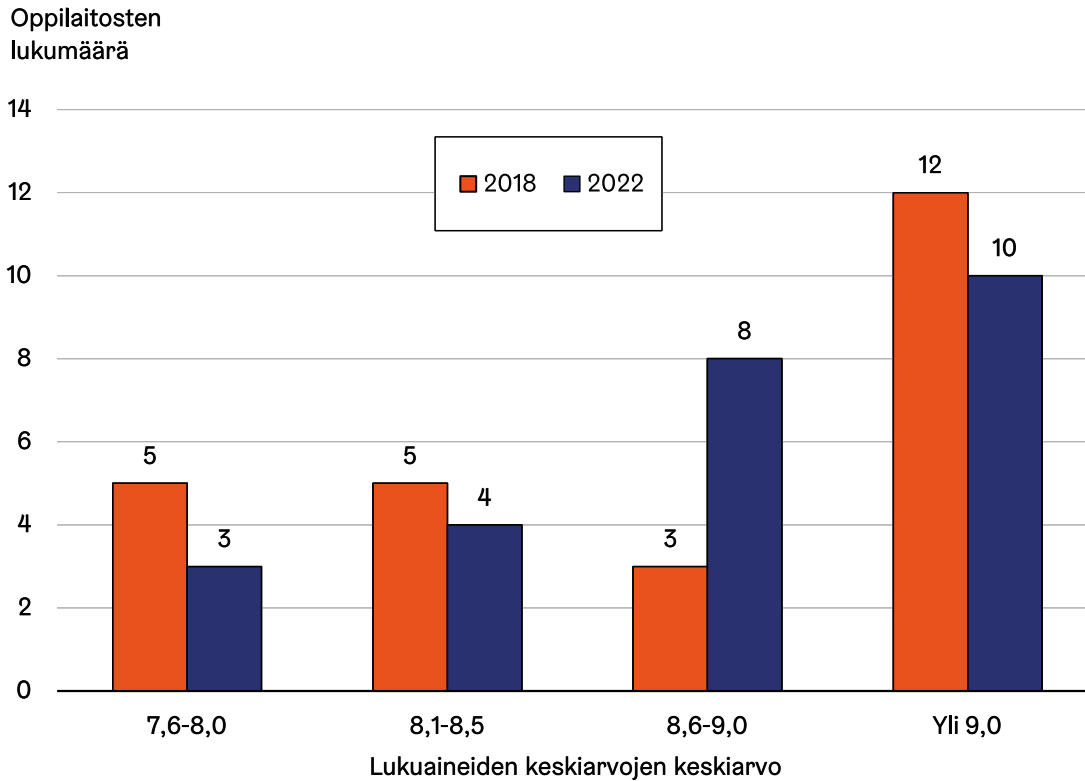
Seuraavaksi tarkastellaan Helsingissä lukion yleislinjalla aloittaneiden peruskoulun päättötodistuksen lukuaineiden keskiarvoja³. Keskiarvojen keskiarvo kuvaa lukio-opinnot aloittaneiden päättöarvosanojen keskimääräistä tasoa, eli lukioiden oppilaspuhjaa. Helsingissä oppilaiden lähtötaso vaihtelee lukioittain paljonkin. Esimerkiksi vuonna 2022 keskiarvojen keskiarvo Helsingin lukioissa oli alimmillaan 7,62 ja ylimmillään jopa 9,89. Vuonna 2018 vastaavat luvut olivat 7,68 ja 9,84, eli ero lukioiden ääripäiden välillä on muutamassa vuodessa kasvanut hieman.

Myös jakauma on tällä aikavälillä aavistuksen muuttunut: Vuonna 2022 aiempaa useammassa lukiossa yleislinjalla aloittaneiden keskiarvojen keskimääräinen taso oli vähintään 8,6 (kuvio 4). Jopa kymmenessä Helsingin lukiossa opinnot aloittaneiden keskiarvojen keskiarvo oli yli 9,0, kun taas vain kolmessa lukiossa se jäi alle 8,0.

³ Lukion yleislinjalle haettaessa huomioon otetaan kaikille yhteisten lukuaineiden keskiarvo. Sen sijaan erikoislukioon tai yleislukion erikoislinjalle haettaessa voidaan huomioida painotuksen mukaisen oppiaineen (esim. liikunta) arvosana sen merkitystä valinnassa painottaen. Lisäksi valinta perustuu yleensä myös soveltuvuuskokeeseen, mikä vähentää päättöarvosanojen merkitystä valinnassa. Lukuaineiden keskiarvoja kuvaavassa tilastossa tämä näkyy erikoislukioiden tai -linjojen kohdalla matalampina lukuaineiden keskiarvoina, joten niitä ei kannata tarkastella samassa jakaumassa, kuin yleislinjalla aloittaneita.

Kuvio 4. Helsingissä lukion yleislinjalla aloittaneiden lukuaineiden keskiarvojen keskiarvo oppilaitoksittain vuosina 2022 ja 2018.

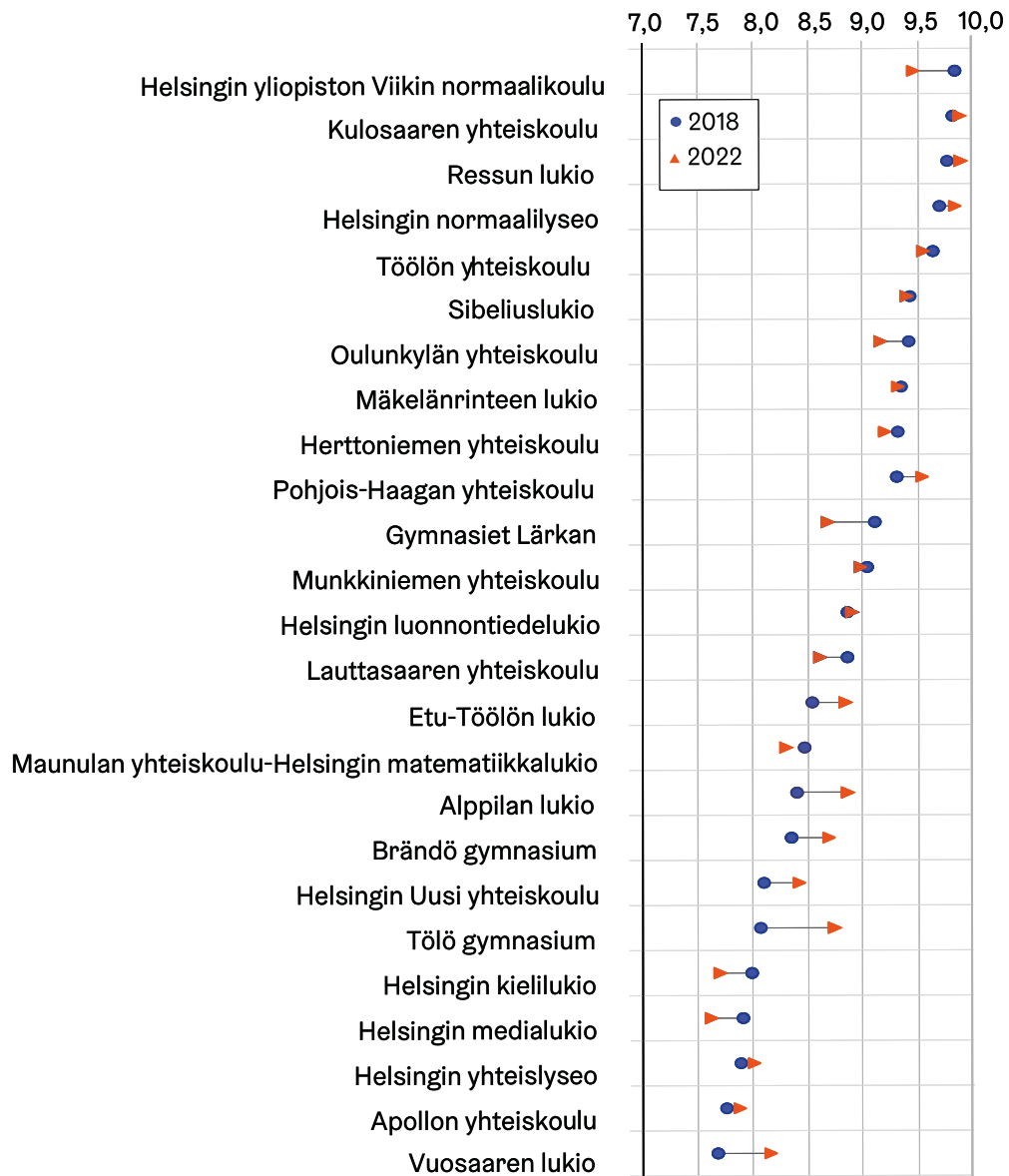
Lähde: Helsingin kaupunki / kaupunkitieto. Aineistolähde: Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu. (Tiedot haettu 21.2.2023).

Kuviosta 5 nähdään, että kehitys on ollut oppilaitoksissa eri suuntaista; keskiarvojen keskimääräinen taso on paitsi noussut niin myös laskenut monessa lukiossa. Opinnot aloittaneiden lähtötaso on noussut etenkin jakauman loppupäässä vuonna 2018 olleissa lukioissa, joista yhä useamassa taso lähentelee nyt yhdeksää. Kuitenkin aivan alimmassa neljänneksessä nousua on tapahtunut vain kahden lukion kohdalla. Kärkeä häntäpäähän sijoittuvat lukiot ovatkin säilyneet samoina, vain keskinäinen järjestys on osin muuttunut.

Ammatillisten perustutkintojen valintaperusteissa yleinen koulumenestys on vain yksi osa-alue, josta hakija saa pisteitä, joten pisterajojen vertailu ei näin ollen ole mielekäästä. Ammatillisen koulutuksen vetovoimaa tarkastellaan seuraavaksi kuvaamalla ensisijaisten hakijoiden määrää aloituspaikkaa kohti eri koulutusaloilla. Mieluisin haku-toive aloituspaikkaa kohden kuvaa tietyn koulutuksen vetovoimaa ja myös sitä, mistä paikoista kilpaillaan eniten. Ajallista vertailua ei voida luotettavasti tehdä yhteisvalinnassa viime vuosina tapahtuneiden muutosten vuoksi.

Helsingissä ammatilliseen perustutkintokoulutukseen ensisijaisesti hakeneita oli 0,97 aloituspaikkaa kohden vuonna 2022. Ammatillisen koulutuksen vetovoima kuitenkin vaihtelee koulutusaloista riippuen (kuvio 6). Osaan koulutusaloista ensisijaisia hakijoita on enemmän, kuin paikkoja oli tarjolla. Tällaisia olivat ICT-alan, kaupan- ja hallinnonalan sekä humanistisen ja taidealan koulutukset vuonna 2022. Toisaalta monilla koulutusaloilla ensisijaisia hakijoita oli vähemmän, kuin aloituspaikkoja oli tarjolla. Tällaisia aloja olivat muun muassa tekniikan ala ja palveluala.

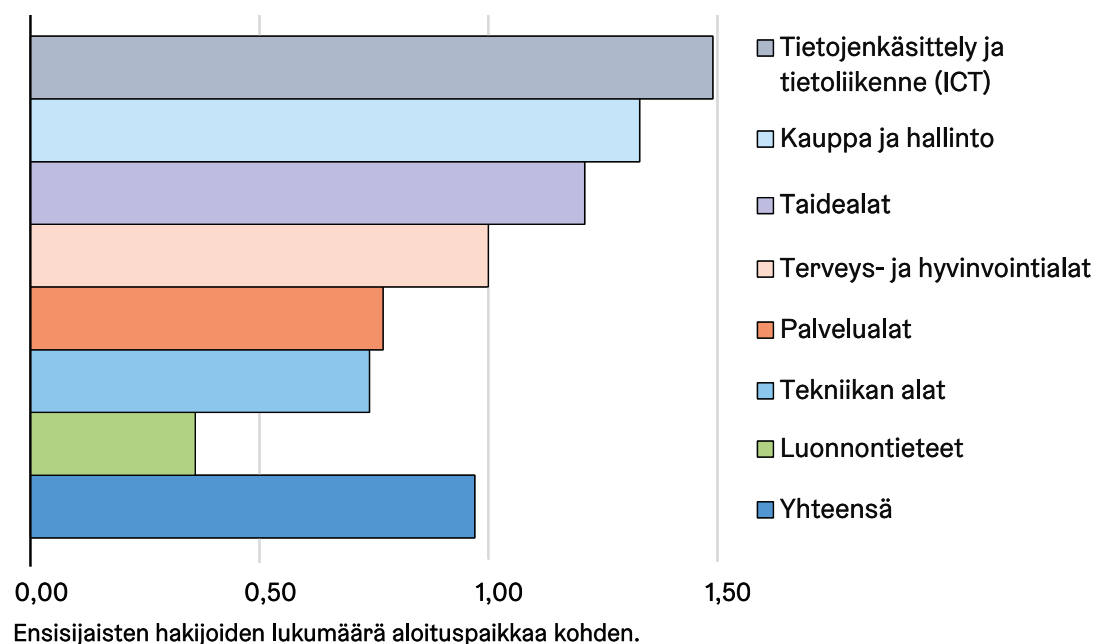
Kuvio 5. Helsingissä lukion yleislinjalla aloittaneiden lukuaineiden keskiarvojen keskiarvo oppilaitoksittain vuosina 2018 ja 2022.

Lähde: Helsingin kaupunki / kaupunkitieto. Aineistolähde: Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu. (Tiedot haettu 21.2.2023.)

Hakukohteiden suosio vaihtelee koulutusalojen sisällä tutkinnoittain. Esimerkiksi kaikista suosituimmat perustutkinnot vuonna 2022 löytyivät terveys- ja hyvinvointialalta: Hammastekniikan opintoihin ensisijaisia hakijoita oli 3,56 ja lääkealalle jopa 5,80 paikkaa kohden. Sen sijaan sosiaali- ja terveysalan perustutkintokoulutukseen (lähihoitaja) ensisijaisia hakijoita oli vain 0,76 aloituspaikkaa kohden. Vähiten kaikista tutkinnoista hakijoita kiinnostivat tekniikan alalla puuteollisuuden ja prosessiteollisuuden perustutkinnot sekä palvelualalla puhtaus- ja kiinteistöpalvelujen perustutkinto, joihin ensisijaisia hakijoita oli alle 0,30 aloituspaikkaa kohden.

Kuvio 6. Yhteishaun varsinaisessa haussa ammatilliseen perustutkintokoulutukseen hakeneet Helsingissä, ensisijaiset hakijat suhteessa aloituspaikkoihin koulutusaloittain vuonna 2022.

Varsinainen haku syksyllä alkaviin koulutuksiin.

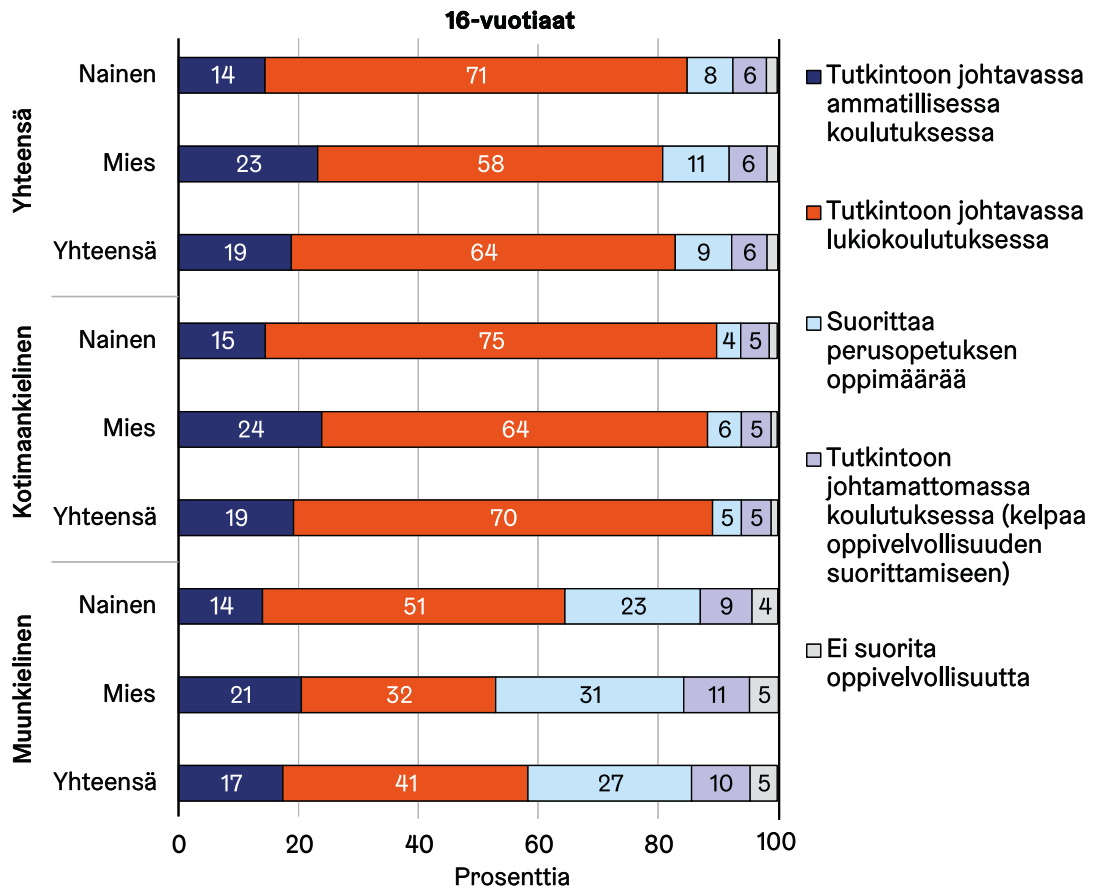
Lähde: Helsingin kaupunki, kaupunkitieto. Aineistolähde: Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu. Tiedot haettu 21.2.2023.

Lähes kaikki oppivelvollisuusikäiset ovat koulutuksessa

Oppivelvollisuuden laajenemisen myötä nivelvaiheessa olevien nuorten tilannetta voidaan tarkastella oppivelvollisten toimintaa kuvaavien tilastojen pohjalta. Tilastossa seurataan toisen asteen suorittamisessa olevien oppivelvollisten ikäluokkien toimintaa kerran kuukaudessa päivittyvien tietojen pohjalta. Seuraavaksi tarkastellaan tilastovuoden aikana 16 ja 17 vuotta täyttävien helsinkiläisnuorten toimintaa syksyllä 2022 lokakuun alun tilanteen mukaan. Helsinkiläisiä 16-vuotiaita oli tuolloin 5 900 ja 17-vuotiaita 5 700.

Helsinkiläisistä 16-vuotiaista 64 prosenttia oli siirtynyt lukiokoulutukseen ja 19 prosenttia ammatilliseen koulutukseen syksyyn 2022 mennessä (kuvio 7). Yhdeksän prosenttia ikäluokasta suoritti edelleen peruskoulua ja kuusi prosenttia oli tutkintoon johtamattomassa nivelvaiheen koulutuksessa. Noin kaksi prosenttia (108 nuorta) ei suorittanut oppivelvollisuutta. Kun tullaan 17-vuotiaiden ikäluokkaan, tutkintokoulutuksessa olevien osuus kasvaa ja peruskoulua ja nivelvaiheen koulutuksia suorittavien osuus pienenee (kuvio 8). Muutos näkyy etenkin ammatillisessa koulutuksessa olevien osuuden kasvuna, eli perusastetta pidempään suorittavat ja tutkintokoulutukseen valmistavaa koulutusta hyödyntävät nuoret tyypillisemmin jatkavat ammatilliseen koulutukseen.

Kuvio 7. Helsinkiläisten 16-vuotiaiden oppivelvollisten toiminta syksyllä 2022.

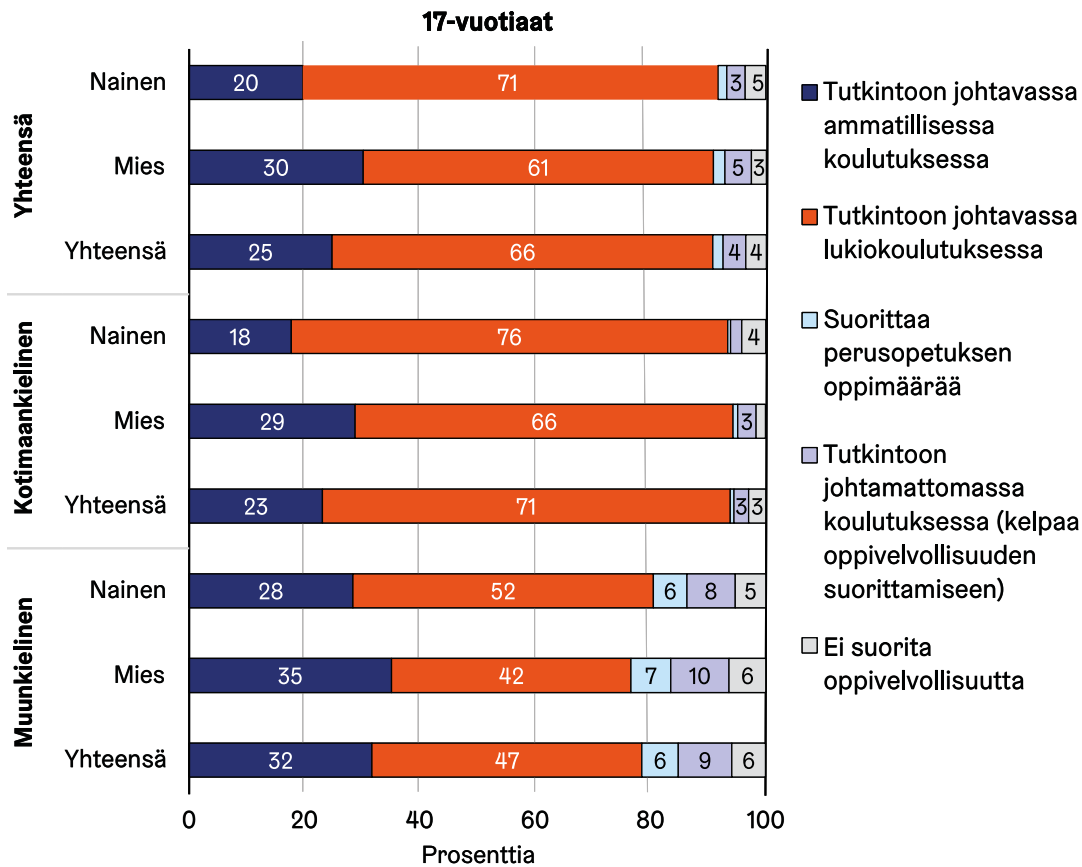
Oppivelvollisten toiminta syksyllä esitetään lokakuun ensimmäisen päivän tilanteen mukaan. Ikä tarkoittaa ikää vuoden lopussa.

Lähde: Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu. Tiedot haettu 18.1.2023.

Koulutukseen osallistumisessa on eroja sukupuolten ja äidinkieliyryhmien välillä. Helsinkiläispojat suorittavat tyttöjä useammin peruskoulua vielä 16-vuotiaana (kuvio 7). Tytöt jatkavat poikia useammin lukioon ja pojat taas tyttöjä useammin ammatilliseen koulutukseen. Oppivelvollisuuden laiminlyömisessä sukupuolten välillä ei ole 16-vuotiaiden ikäluokassa eroa. Sen sijaan 17-vuotiaana tytöistä suurempi osa poikiin nähden ei ollut suorittamassa oppivelvollisuutta (kuvio 8).

Vieraskieliset nuoret suorittavat perusopetusta keskimäärin kotimaankielisiä nuoria kauemmin. Lähes joka kolmas 16-vuotias vieraskielinen helsinkiläispoika suoritti syksyllä edelleen peruskoulun oppimäärää, tytöistä vajaa neljännes (kuvio 7). Osuudet ovat moninkertaisia kotimaankielisiin nuoriin nähden. Vieraskieliset nuoret ovat myös kotimaankielisiin nähden yleisemmin tutkintoon johtamattomassa koulutuksessa, eli he tarvitsevat useammin tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta tai peruskoulun arvosanojen korottamista ennen siirtymistä toiselle asteelle. Myös 17-vuotiaissa vieraskielisissä on lähes vastaava osuus tutkintoon johtamattomassa koulutuksessa olevia (kuvio 8). Sen sijaan peruskoulua vieraskielisistä nuorista suoritti 17-vuotiaana enää kuusi prosenttia. Vieraskieliset nuoret ovat myös kotimaankielisiin nähden useammin oppivelvollisuuden suorittamiseen kelpaavan koulutuksen ulkopuolella.

Kuvio 8. Helsingiläisten 17-vuotiaiden oppivelvollisten toiminta syksyllä 2022.

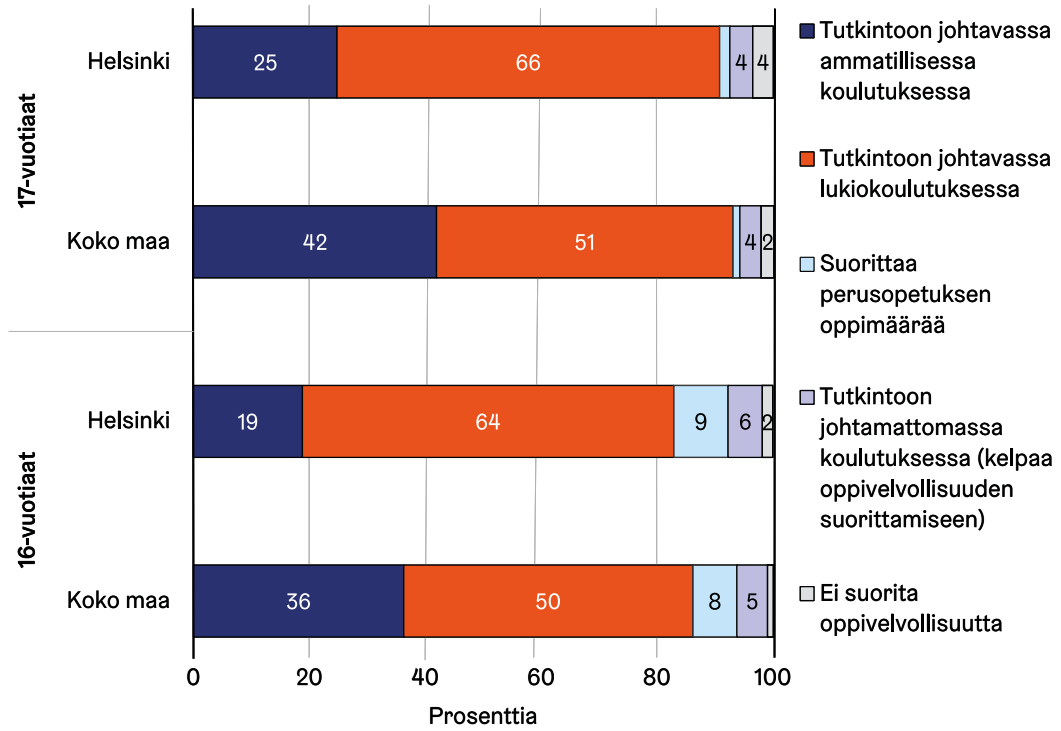

Oppivelvollisten toiminta esitetään lokakuun ensimmäisen päivän tilanteen mukaan. Ikä tarkoittaa ikää vuoden lopussa.
Lähde: Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu. Tiedot haettu 18.1.2023.

Kuviosta 9 nähdään, että Helsingissä nuorten koulutukseen sijoittuminen 16–17-vuotiaana poikkeaa jossain määrin koko maan keskiarvosta. Keskeisin erityispiirre on, että helsinkiläisnuoret suuntaavat keskiverto suomalaisnuorta tyypillisemmin lukioon ja harvemmin ammatilliseen koulutukseen. Tämä on ylipäätään tunnusomaista suurten kaupunkien nuorille. Toisaalta helsinkiläisnuoret ovat koko maan tasoon nähden hieman harvemmin tutkintotavoitteisessa koulutuksessa 16- ja 17-vuotiaana, mikä selittyy pääosin korkeammilla osuuksilla perusopetuksessa ja nivelvaiheen koulutuksessa olevissa. Kuitenkin myös oppivelvollisuuttaan laiminlyövien nuorten osuus on Helsingissä hiukan koko maan keskiarvoa korkeampi.

Jokaisen nuoren, joka ei suorita oppivelvollisuutta, tilanne pyritään selvittämään. Helsingin kaupungin oppivelvollisuuden valvonnan tekemien tarkastusten mukaan tilanteista valtaosa selittyikin rekisteritietojen puutteilla: henkilö on esimerkiksi muuttanut maasta, mutta ei ole tehnyt muuttoilmoitusta, jolloin väestörekisteri ei ole ajan tasalla. Niistä oppivelvollisista, joita ei onnistuta tavoittamaan tai joiden tilannetta ei ole pystytty muilla toimilla selvittämään, tehdään lastensuojeluilmoitus.

Kuvio 9. Helsinkiläisten ja koko maan 16- ja 17-vuotiaiden oppivelvollisten toiminta syksyllä 2022.

Oppivelvollisten toiminta esitetään lokakuun ensimmäisen päivän tilanteen mukaan. Ikä tarkoittaa ikää vuoden lopussa.
Lähde: Helsingin kaupunki, kaupunkitieto. Aineistolähde: Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu. Tiedot haettu 18.1.2023.

Opiskelijat toisella asteella

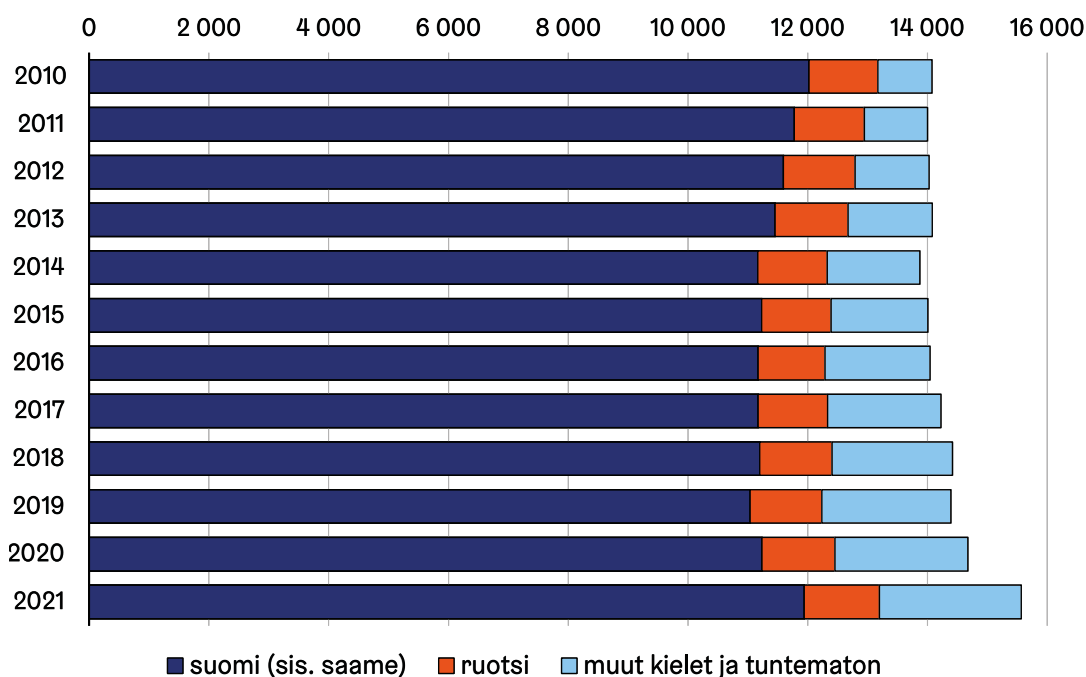
Opiskelijamäärä lukiokoulutuksessa kasvanut

Helsingissä sijaitsevassa nuorten lukiokoulutuksessa oli kaikkiaan runsaat 15 500 opiskelijaa syksyllä 2021. Aikuisten lukiokoulutuksessa opiskelijoita oli 1 700. Nuorten lukiokoulutuksen opiskelijoista valtaosa, 60 prosenttia, opiskeli kaupungin oppilaitoksissa. Nuorten koulutuksen opiskelijamäärä on Helsingissä 2010-luvulla kasvanut, ja esimerkiksi vuonna 2021 opiskelijoita oli noin 1 500 enemmän kuin 2010-luvun taitteessa.

Kasvu lukio-opiskelijoiden määrässä on käytännössä tullut vieraskielisten opiskelijoiden määrän lisääntymisestä – heidän määränsä Helsingin lukioissa on kymmenessä vuodessa lähes kolminkertaistunut (kuvio 10). Kotimaankielisten opiskelijoiden määrä on 2010-luvulla ollut pääasiassa laskeva, lukuun ottamatta paria edellistä vuotta. Kaikista Helsingin lukioiden nuorten koulutuksen opiskelijoista 15 prosenttia oli vieraskielisiä nuoria vuonna 2021.

Enemmistö, 60 prosenttia, Helsingin lukio-opiskelijoista on naisia. Sukupuolten välinen ero lukiokoulutuksessa ei ole 2010-luvulla tasoittunut, vaan jopa hieman kasvanut. Kehitys on ollut vastaavaa myös koko maan tasolla.

Kuvio 10. Nuorille suunnatun lukiokoulutuksen opiskelijoiden määrä äidinkielen mukaan Helsingissä vuosina 2010–2021.

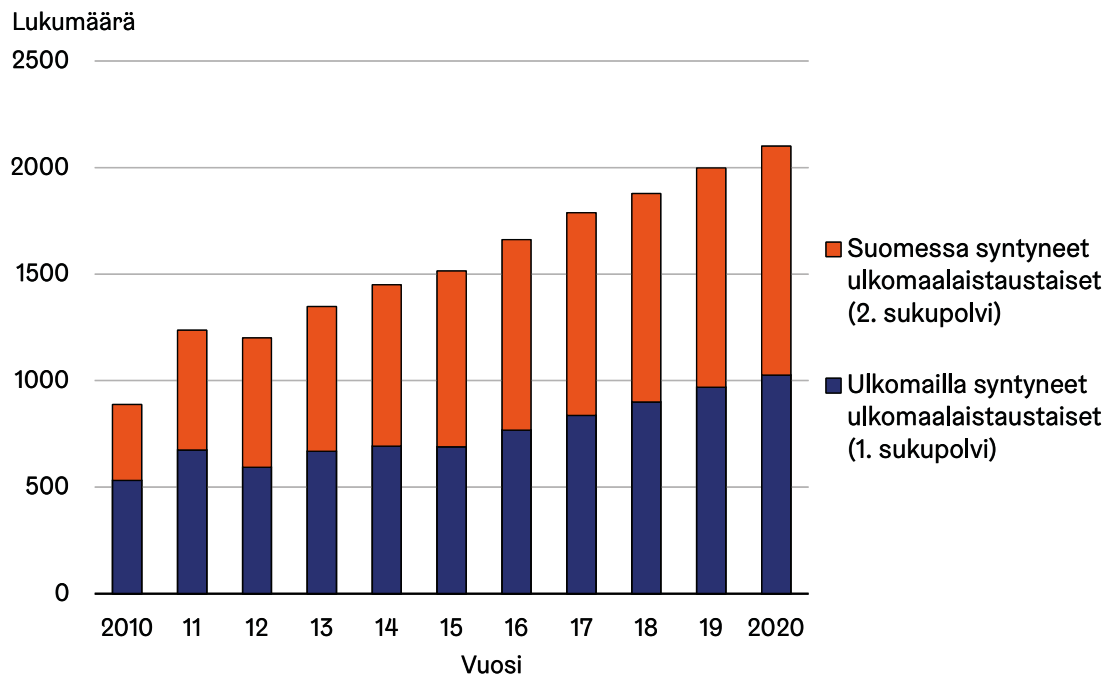
Nuorille suunnatussa koulutuksessa opiskelevat. Opiskelijamäärä on poikkileikkaus 20.9. tilanteesta.

Lähde: Helsingin kaupunki, kaupunkitieto. Aineistolähde: Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu. Tiedot haettu 9.3.2023.

Vieraskieliset lukio-opiskelijat ovat taustoiltaan heterogeeninen ryhmä – tähän joukkoon esimerkiksi lukeutuu 70 eri äidinkieltä. Kun katsotaan kaikkia Helsingin lukio-opiskelijoita, vieraskielisten yleisin äidinkieli oli venäjä (18 %) tai somali (17 %). Seuraavaksi yleisimpiä olivat arabia, viro ja englantia, mutta näiden äidinkielten osuus jää alle 10 prosenttiin.

Vain noin joka toinen vieraskielinen lukiolaisnuori on maahanmuuttaja, sillä hieman yli puolet heistä on itse syntynyt Suomessa. Maahanmuuton toiseen sukupolveen kuuluvien lukio-opiskelijoiden määrä on kymmenessä vuodessa kolminkertaistunut Helsingin lukioissa (kuvio 11). Myös ensimmäiseen sukupolveen lukeutuvien opiskelijoiden määrä lukioissa on kasvanut, heitä oli vuonna 2020 kaksinkertainen määrä kymmenen vuoden takaiseen nähden.

Kuvio 11. Nuorille suunnatun lukiokoulutuksen ulkomaalaistaustaisten opiskelijoiden määrä syntyperän mukaan Helsingissä vuosina 2010–2020.

Nuorille suunnatussa koulutuksessa opiskelevat. Opiskelijamäärä on poikkileikkaus 20.9. tilanteesta.

Lähde: Helsingin kaupunki, kaupunkitieto. Aineistolähde: Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu. Tiedot haettu 9.3.2023.

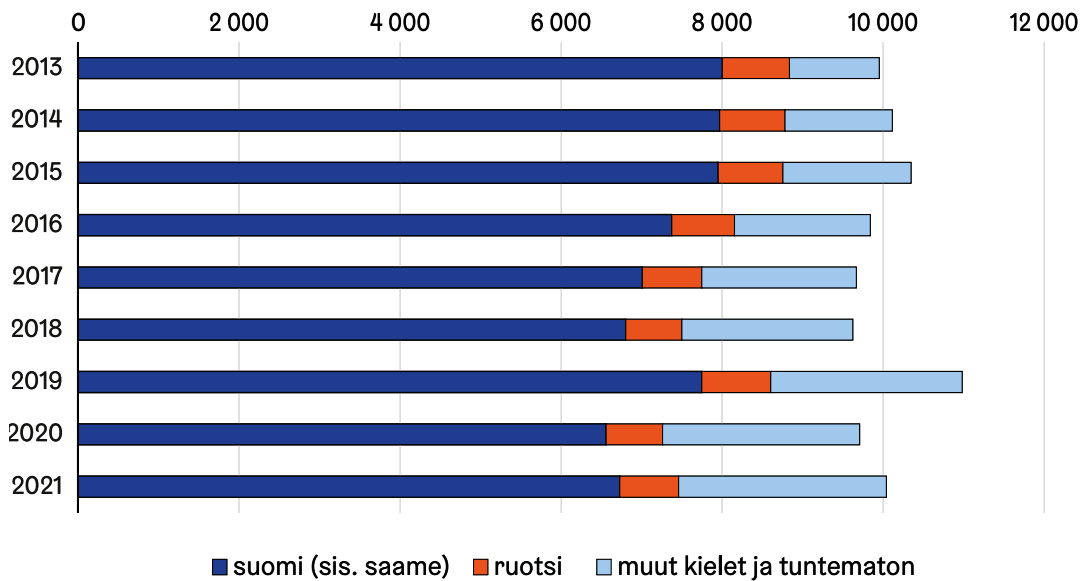
Ammatillisessa koulutuksessa Helsingissä opiskeli kaikkiaan reilut 10 000 alle 20-vuotiasta perustutkinto-opiskelijaa vuoden 2021 aikana. Valtaosa ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijoista on tätä vanhempia: alle 20-vuotiaiden osuus koko opiskelijamäärästä tilastovuoden aikana oli 36 prosenttia. Ammatillista perustutkintoa suorittavista nuorista hieman yli puolet opiskeli Helsingin kaupungin järjestämässä koulutuksessa, eli Stadin ammattiopistossa.

Ammatillista perustutkintoa opiskelevien määrä vuoden 2021 aikana oli suunnilleen samalla tasolla, kuin 2010-luvun alkupuolella. Opiskelijoiden taustoissa on kuitenkin tapahtunut muutoksia. Siinä missä kotimaankielisten opiskelijoiden määrä on tänä aikana pääasiassa pienentynyt, on vieraskielisten opiskelijoiden määrä kasvanut noin 1 500 opiskelijalla.

Ammatillista perustutkintoa suorittavista nuorista enemmistö, 58 prosenttia, on miehiä. Kuten koko maassa, myös Helsingissä sukupuolten välinen epäsuhta ammatillisen koulutuksen opiskelijoissa on viime vuosina hieman kasvanut.

Kuvio 12. Ammatillisen koulutuksen alle 20-vuotiaat perustutkinto-opiskelijat Helsingissä vuosina 2013–2021.

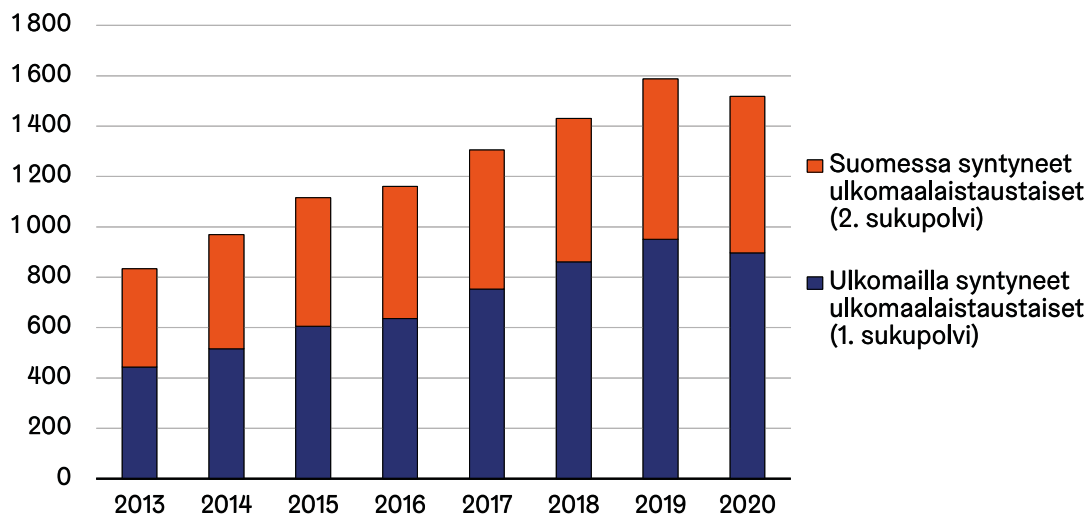

Ammatillista perustutkintoa suorittavat alle 20-vuotiaat opiskelijat. Huom! Opiskelijamäärä on raportoitu koko tilastovuoden ajalta. Tiedot ennen vuotta 2013 eivät ole vertailukelpoisia myöhempään vuosiin.

Lähde: Helsingin kaupunki, kaupunkitieto. Aineistolähde: Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu. Tiedot haettu 9.3.2023.

Kuten lukiokoulutuksessa, myös ammatillisessa koulutuksessa opiskelevat vieraskieliset nuoret ovat taustoiltaan moninainen joukko. Alle 20-vuotiaista ammatillisen koulutuksen perustutkinto-opiskelijoista enemmistö (60 %) on itse maahan muuttaneita nuoria. Maahanmuuton toiseen sukupolveen kuuluvien opiskelijoiden määrä on kuitenkin kolminkertaistunut myös ammatillisessa koulutuksessa (kuvio 13). Kun katsotaan kaikenikäisiä ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijoita, yleisimmät kieliryhmät kotimaisten kielten jälkeen ovat arabia (16 %), venäjä (15 %) ja somali (13 %). Seuraavaksi yleisimpiä ovat viro ja farsi, mutta näissä osuus jää alle 10 prosenttiin.

Kuvio 13. Ammatillisen koulutuksen alle 20-vuotiaat perustutkinto-opiskelijat syntyperän mukaan Helsingissä vuosina 2013–2020.

Ammatillista perustutkintoa suorittavat alle 20-vuotiaat opiskelijat. Huom! Syntyperän mukainen opiskelijamäärä on poikakeikkaus 20.9. tilanteesta, joten se ei ole verrannollinen edellisen kuvion opiskelijamäärään, joka on koko tilastovuoden tieto.

Lähde: Helsingin kaupunki, kaupunkitieto. Aineistolähde: Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu. Tiedot haettu 9.3.2023.

Jatkossa seurantatietoa kertyy myös tutkintoon johtamattoman koulutuksen opiskelijoista (TUVA-koulutus). Syksyllä 2022 TUVA-koulutuksessa opiskeli Helsingissä vajaat 1 400 opiskelijaa, joista alle 20-vuotiaita oli noin 1 000. Heistä 37 prosenttia osallistui Helsingin kaupungin järjestämään koulutukseen. Alle 20-vuotiaista TUVA-opiskelijoista 67 prosenttia oli rekisteröidyltä äidinkieleltään suomenkielisiä ja 30 prosenttia vieraskielisiä. Miehet opiskelivat naisia useammin tutkintoon johtamattomassa koulutuksessa.

Toisen asteen koulutuksen osallistuvuus vaihtelee nuorilla taustan mukaan

Oppivelvollisuuden laajentamisen tavoitteena on, että jokainen nuori suorittaa toisen asteen tutkinnon ja siirtyy siihen joko suoraan peruskoulusta tai nivelvaiheen koulutuksen jälkeen. Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen suoritus aika on enintään yksi vuosi. Kuten aiemmin tässä julkaisussa havaittiin, osa nuorista on 16- ja vielä 17-vuotiaanakin tutkintoon johtamattomassa koulutuksessa toisen asteen koulutuksen sijaan. Valtaosa tässä iässä kuitenkin suorittaa jo toisen asteen tutkintoa.

Syksyllä 2021 helsinkiläisistä 16–18-vuotiaista 87 prosenttia opiskeli toisen asteen tutkintoa (taulukko 1). Korkein osallistumisaste on ruotsinkielisillä nuorilla, heikoin vieraskielisillä. Tytöt ovat poikia useammin tässä iässä suorittamassa tutkintoa (88 % vs. 85 %). Ero selittyy pitkälti vieraskielisten miesten heikommalla osallistuvuudella toiselle asteelle tässä iässä. Sukupuolten välinen ero on vieraskielisillä nuorilla jopa viisi prosenttiyksikköä, kun suomenkielisillä nuorilla se on vain prosenttiyksikön ja ruotsinkielisillä eroa ei sukupuolten välillä ole. Kaikissa kieliryhmissä tytöt tyypillisemmin suuntaavat lukioon. Sama sukupuolten välinen eriytyminen nuorten koulutuspoluissa on myös kansallisen tason ilmiö.

Taulukko 1. Toisen asteen tutkintotavoitteisessa koulutuksessa opiskelevien osuus (%) helsinkiläisistä 16–18-vuotiaista äidinkielen, sukupuolen ja koulutussektorin mukaan vuonna 2021.

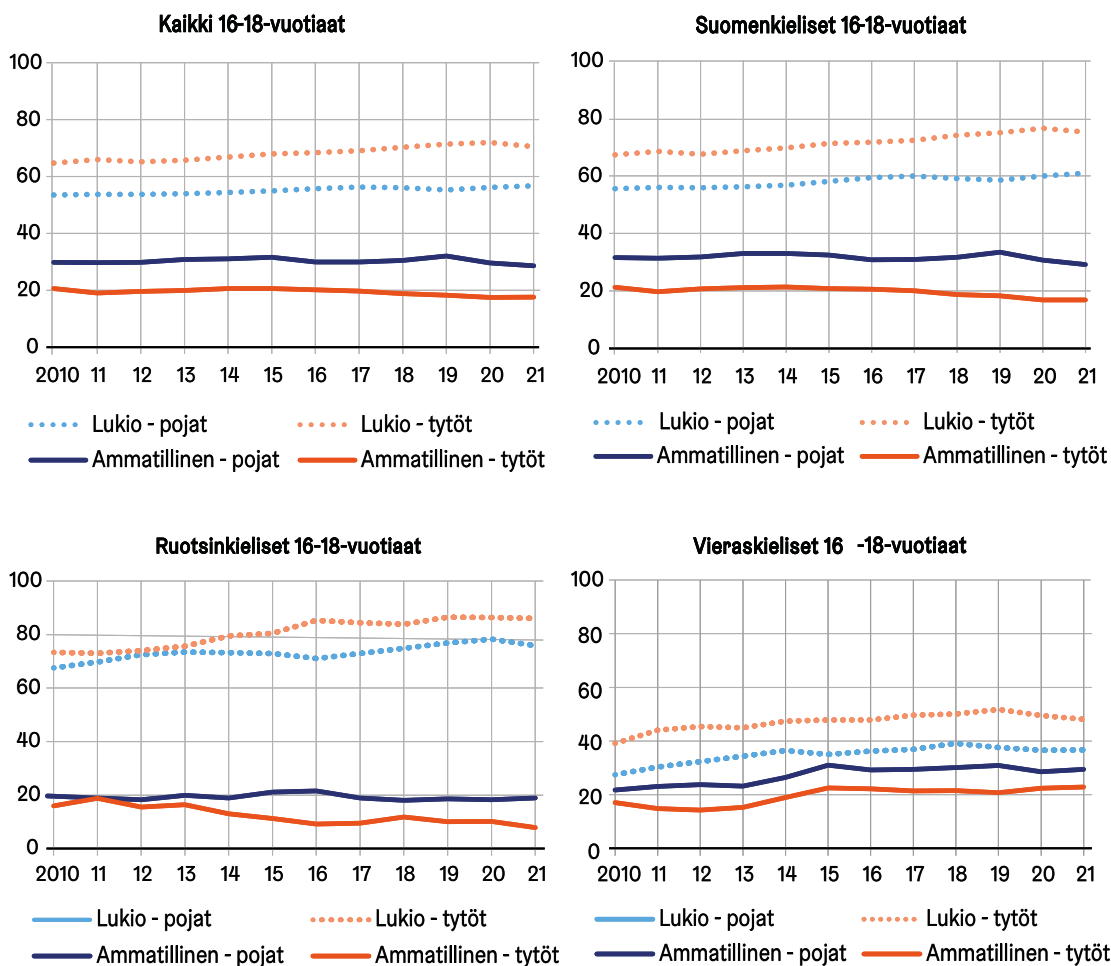
	16-18-v. väestö, henkilöä	Lukiossa, %	Ammatillisessa, %	Yhteensä opiskelijana, %
Yhteensä	17 327	63,8	23,0	86,8
suomi	12 770	68,4	22,9	91,3
ruotsi	1 022	80,9	13,4	94,3
muu	3 535	42,2	26,2	68,5
Miehet	8 521	56,7	28,7	85,4
suomi	6 198	61,0	29,3	90,3
ruotsi	514	75,9	18,9	94,7
muu	1 809	36,7	29,4	66,1
Naiset	8 806	70,6	17,6	88,1
suomi	6 572	75,3	16,9	92,2
ruotsi	508	86,0	7,9	93,9
muu	1 726	48,1	22,9	71,0

Sisältää kaikki lukiokoulutuksen opiskelijat (nuorten ja aikuisten koulutus, IB, EB, RP). Ammatillisen koulutuksen opiskelijat sisältää ammatillisen peruskoulutuksen ja lisäkoulutuksen koko- ja osatutkinto-opiskelijat osaamisen hankkimistavasta riippumatta. Opiskelijatieto on poikkileikkaus ajankohdasta 20.9. Väestötieto on vuoden lopun tilanne.

Lähde: Helsingin kaupunki, kaupunkitieto. Aineistolähde: Tilastokeskus.

Nuorten osallistuminen toisen asteen eri koulutusmuotoihin on vuoden 2010 jälkeen kehittynyt siten, että lukiokoulutukseen osallistuminen on yleistynyt, kun taas ammatilliseen koulutukseen osallistuminen ei ole lisääntynyt. Väestöryhmien välillä voidaan kuitenkin havaita eroja kehityksessä (kuvio 14). Vieraskielisten nuorten osallistuminen ammatilliseen koulutukseen on lisääntynyt, mutta kotimaankielisten nuorten – etenkin tyttöjen – opiskelu ammatillisessa koulutuksessa on aiempaa harvinaisempaa. Lukio-koulutuksen suosio sen sijaan on kasvanut äidinkieleen tai sukupuoleen katsomatta, tosin parina edellisvuonna vieraskielisten osalta hyvä kehitys on pysähtynyt. Nopeinta lukiokoulutuksen osallistumisasteen kasvu on ollut ruotsinkielisillä tytöillä ja maltillisinta suomenkielisillä pojilla.

Kuvio 14. Toisen asteen tutkintotavoitteisessa koulutuksessa opiskelevien osuus (%) helsinkiläisistä 16–18-vuotiaista äidinkielen, sukupuolen ja koulutussektorin mukaan vuosina 2010–2021.

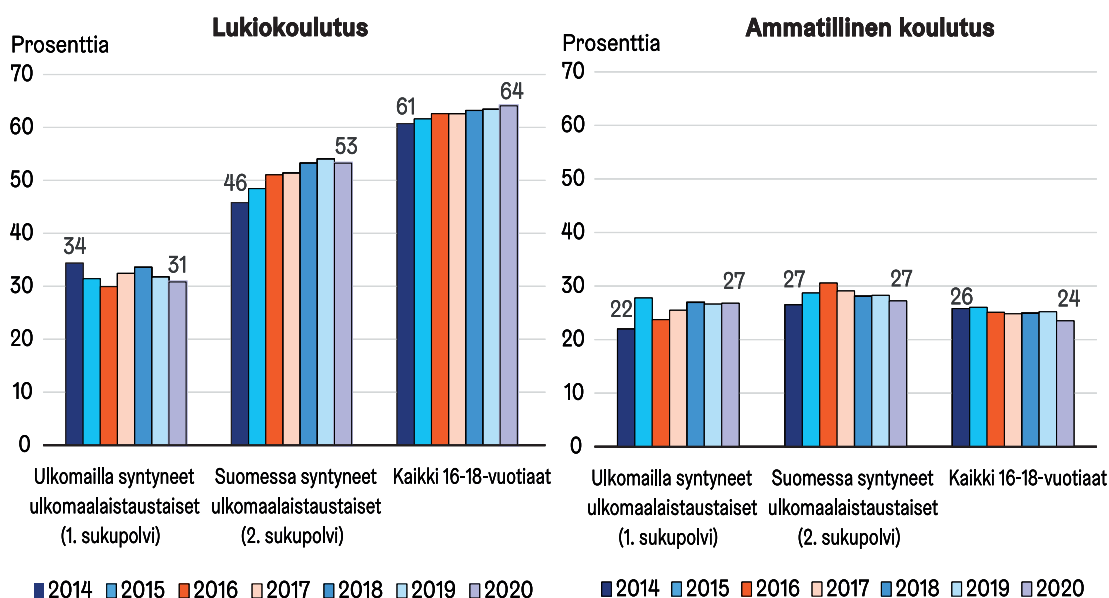
Sisältää kaikki lukiokoulutuksen opiskelijat (nuorten ja aikuisten koulutus, IB, EB, RP). Ammatillisen koulutuksen opiskelijat sisältää ammatillisen peruskoulutuksen ja lisäkoulutuksen koko- ja osatutkinto-opiskelijat. Opiskelijatieto on poikkileikkaus ajankohdasta 20.9. Väestötieto on vuoden lopun tilanne.

Lähde: Helsingin kaupunki, kaupunkitieto. Aineistolähde: Tilastokeskus.

Ulkomaalaistaustaisten nuorten toisen asteen koulutuksen osallistuvuus on alhaista etenkin niillä nuorilla, jotka ovat itse muuttaneet maahan. Sen sijaan Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten nuorten osalta tilanne on jo huomattavasti parempi, vaikka jääkin alle koko ikäluokan keskiarvon. Kuten tässä julkaisussa aiemmin havaittiin, verrattain suuri osa ulkomaalaistaustaisista 16–17-vuotiaista suorittaa edelleen peruskoulua tai on nivelvaiheen koulutuksessa.

Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset jatkavat ulkomailla syntyneitä selvästi tyypillisemmin lukioon (Kuvio 15). Lukiokoulutuksen osallistumisaste on Suomessa syntyneillä ulkomaalaistaustaisilla viime vuosina ollut nouseva, kun taas ulkomailla syntyneillä ulkomaalaistaustaisilla lukioon jatkaminen ei ole yleistynyt. Sen sijaan ammatilliseen koulutukseen osallistuminen on yleistynyt maahanmuuttajanuorilla, ja osuus on nyt samalla tasolla kuin maahanmuuton toisen sukupolven nuorilla (kuvio 15).

Kuvio 15. Tutkintotavoitteisessa lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien osuus helsinkiläisistä 16–18-vuotiaista syntyperän mukaan vuosina 2014–2020.

Opiskelijatieto on poikkileikkaus ajankohdasta 20.9. Väestötieto on vuoden lopun tilanne.

Lähde: Helsingin kaupunki, kaupunkitieto. Aineistolähde: Tilastokeskus ja Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu (tiedot haettu 21.2.2023).

Helsingin alueiden välillä on eroja siinä, mihin koulutukseen nuoret jatkavat

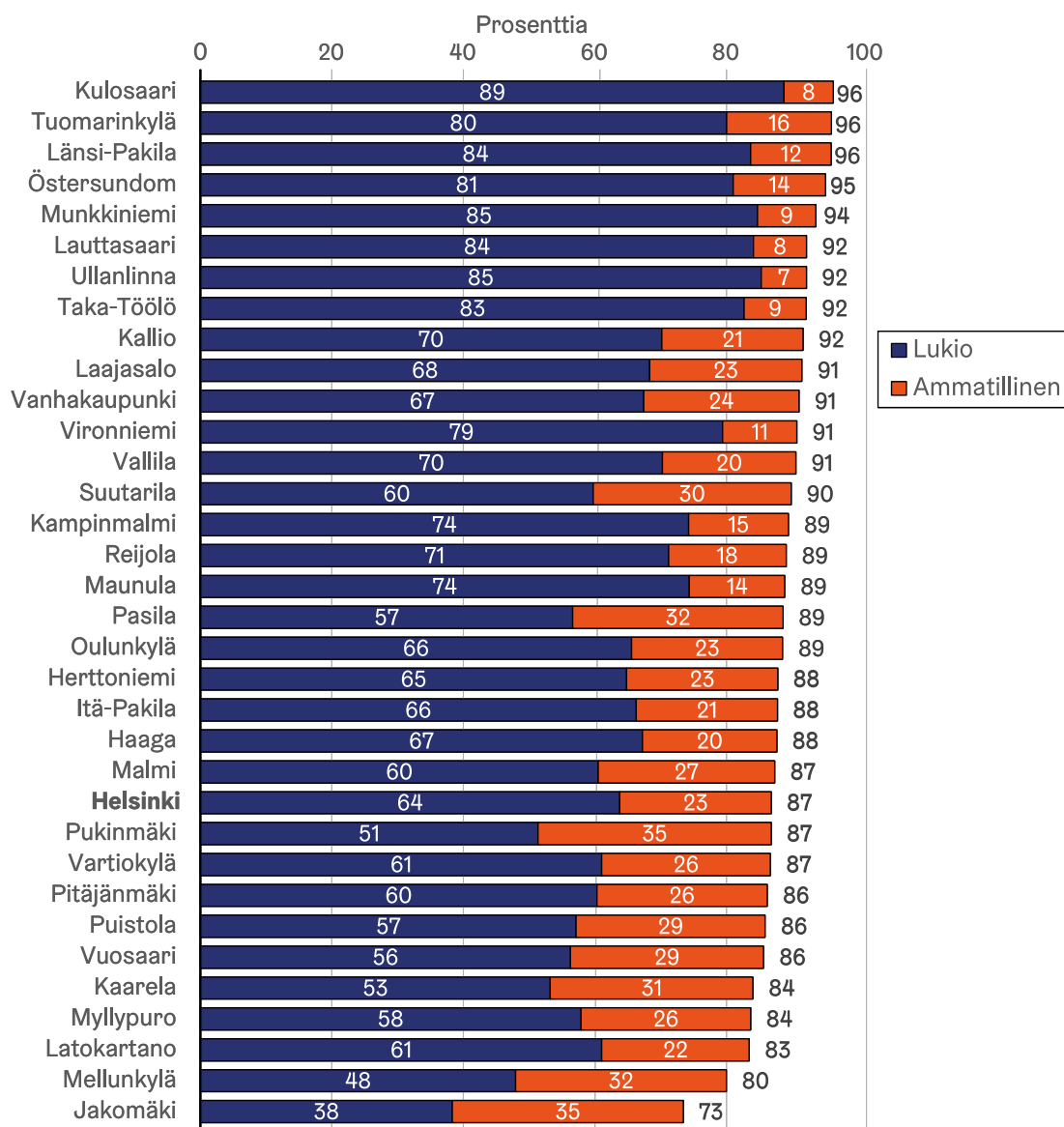
Koko kaupungin keskiarvon kehityksen ohella on syytä seurata sitä, miltä nuorten osallistuminen toisen asteen eri koulutusmuotoihin näyttää eri osissa kaupunkia. Siinä missä Helsingin alueiden välillä on suuria eroja esimerkiksi väestön koulutustasossa, tuloissa ja terveydessä, myös nuorten koulutukseen osallistuminen vaihtelee Helsingissä alueesta riippuen melko paljonkin.

Helsingin alueet poikkeavat toisistaan jo siinä, miten suuri osa nuorista on tutkintoon johtavassa toisen asteen koulutuksessa. Joillakin alueilla lähes kaikki nuoret ovat 16–18-vuotiaana suorittamassa toisen asteen tutkintoa, mutta joissain osissa kaupunkia osallistuminen jää selvästi matalammaksi (kuvio 16). Kuten aiemmin tässä julkaisussa havaittiin, osa ikäluokasta yhä tässä iässä suorittaa peruskoulua tai on tutkintoon joh-

tamattomassa koulutuksessa, ja tässä ryhmässä vieraskielisten osuus korostuu. Näin ollen heidän korkeampi osuutensa ikäluokasta tietyllä alueella heijastuu myös sen alueen matalampana tutkintotavoitteisessa koulutuksessa olevien osuutena.

Helsingin alueet poikkeavat toisistaan kuitenkin myös siinä, jatkavatko nuoret luki-oon vai ammatilliseen koulutukseen. Esimerkiksi Kulosaarissa yhdeksän kymmenestä 16–18-vuotiaasta opiskeli lukiossa, kun taas Jakomäessä vastaava osuus oli vain reilu kolmannes (kuvio 16). Ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien nuorten osuus taas on Jakomäessä nelinkertainen Kulosaareen nähden. Usein on myös niin, että mitä korkeampi ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien osuus alueella on, sitä matalammaksi jää myös alueen nuorten koko toisen asteen osallistumisaste.

Kuvio 16. Tutkintotavoitteisessa toisen asteen koulutuksessa opiskelevien osuus 16–18-vuotiaista helsinkiläisistä Helsingin peruspiireissä vuonna 2021.

Sisältää kaikki lukiokoulutuksen opiskelijat (nuorten ja aikuisten koulutus, IB, EB, RP). Ammatillisen koulutuksen opiskelijat sisältää kaikki ammatillisen peruskoulutuksen ja lisäkoulutuksen koko- ja osatutkinto-opiskelijat Opiskelijatieto on poikkeus ajankohdasta 20.9. Väestötieto on vuoden lopun tilanne. Tarkastelusta on rajattu pois peruspiirit, joissa 16–18-vuotiaan väestön määrä on alle 100.

Lähde: Helsingin kaupunki, kaupunkitieto. Aineistolähde: Tilastokeskus.

Peruspiirien väliset erot toisen asteen koulutukseen osallistumisessa kaventuivat Helsingissä nopeasti 2010-luvun alkupuolella, kun toiselle asteelle osallistuminen yleistyi matalimman osallistumisasteen peruspiireissä. Viime vuosina ääripäiden välinen ero on kuitenkin kääntynyt jälleen nousuun. Eri koulutusmuotoihin osallistumisen osalta erot alueiden välillä ovat olleet suhteellisen pysyviä.

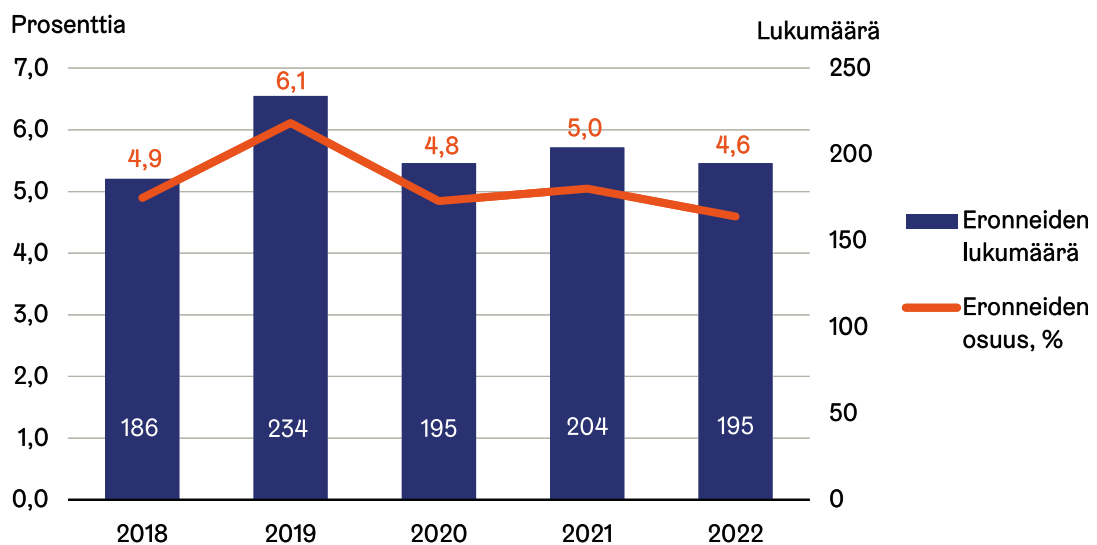
Koulutuksen keskeyttäminen ei ole nuorilla yleistynyt

Vaikka valtaosa nuorista jatkaa peruskoulun jälkeen toisen asteen koulutukseen, osa koulutuksen aloittaneista päättyy myöhemmin keskeyttämään opintonsa. Moni opintonsa keskeyttänyt siirtyy nopeasti toiseen koulutukseen. Pieni osa opintonsa keskeyttäneistä nuorista jättäytyy kuitenkin kokonaan koulutuksen ulkopuolelle.

Lukiokoulutuksen keskeyttäminen on vähäistä: lukio-opinnot lukuvuoden aikana kesken jättäneiden nuorten osuus on jo pitkään pysytellyt Helsingissä noin kahdessa prosentissa. Tuorein tieto lukiolaisten keskeyttämisestä on kuitenkin vuodelta 2020 eli ajalta ennen laajennettua oppivelvollisuutta. Oppivelvollisuuslain voimaantulon jälkeen keskeyttäneiden joukko on mahdollisesti entisestään pienentynyt.

Jos tarkastellaan ammatillisen koulutuksen perustutkinto-opiskelijoita ikään katso-matta, on koulutuksen keskeyttäminen selvästi lukio-opiskelijoita korkeammalla tasolla. Ammatillisen koulutuksen opiskelijoista suurin osa on aikuisopiskelijoita, ja aikuisilla syyt keskeyttämiselle ovat usein hyvin erilaisia, kuin nuorilla. Jos ammatillisen perustutkinto-koulutuksen keskeyttämistä tarkastellaan vain alle 18-vuotiaiden osalta, on keskeyttäneiden osuus melko lähellä lukiokoulutuksen keskeyttämisprosenttia. Vuonna 2022 ammatillista perustutkintoa Helsingissä suorittaneista alle 18-vuotiaista vajaa viisi prosenttia (195 henkilöä) oli luopunut opiskeluoikeudesta eikä ollut jatkanut mihinkään muuhun koulutukseen (Kuvio 17). Keskeyttäneiden osuus on viime vuosina pysytellyt 5–6 prosentin tuntumassa, eikä näin ollen ole nuorilla esimerkiksi pandemiavuosina lisääntynyt.

Kuvio 17. Tutkintotavoitteisen ammatillisen koulutuksen keskeyttäneiden alle 18-vuotiaiden osuus ja lukumäärä Helsingissä 2018–2022.

Lähde: Helsingin kaupunki, kaupunkitieto. Aineistolähde: Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu. Tiedot haettu 29.3.2023.

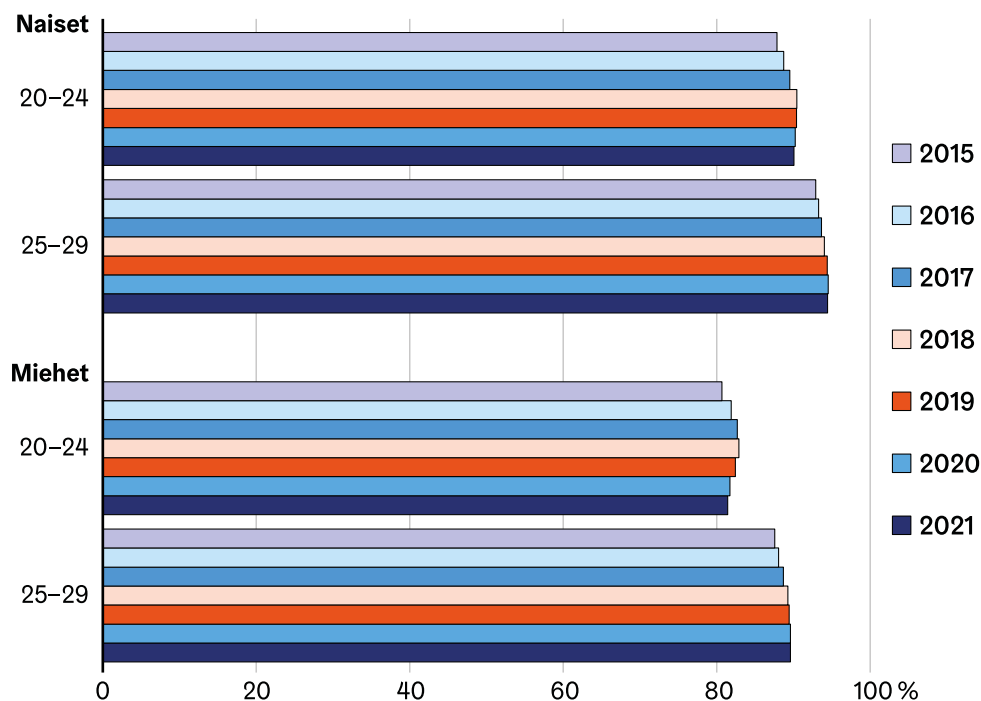
Nuorten koulutustaso

Nuoret miehet jäävät useammin vaille perusasteen jälkeistä tutkintoa

Seuraavaksi tarkastellaan koulutustason kehitystä nuorten aikuisten ikäryhmissä. Tarkastelun ulkopuolelle on rajattu maahanmuuttajat, sillä heidän koulutustasostaan ei ole luotettavaa tietoa rekistereissä. Näin neutralisoidaan maahanmuuttajien osalta puutteellisten koulutustilastojen vaikutusta nuorten koulutustason kehitykseen.

Noin 20-vuotiaana valtaosan nuorista tulisi olla valmistunut toiselta asteelta. Kuvioista 18 nähdään, että osa kuitenkin suorittaa 20–24-vuotiaana edelleen tutkintoa – koulutustaso nousee vielä tultaessa 25–29-vuotiaiden ikäryhmään, miehillä enemmän kuin naisilla. Helsinkiläisistä 20–24-vuotiaista naisista 90 prosentilla on perusasteen jälkeinen tutkinto, miehistä vain 82 prosentilla. Sukupuolten välinen ero tasoittuu hie- man iän myötä, mutta ei häviä kokonaan. Helsinkiläisistä 25–29-vuotiaista naisista 95 prosentilla on perusasteen jälkeinen tutkinto, miehistä 90 prosentilla. Vuosien 2015–2021 välillä koulutustaso on kohentunut eniten 20–24-vuotiailla naisilla sekä 25–29-vuotiailla miehillä, noin 2 prosenttiyksikköä kummassakin ryhmässä.

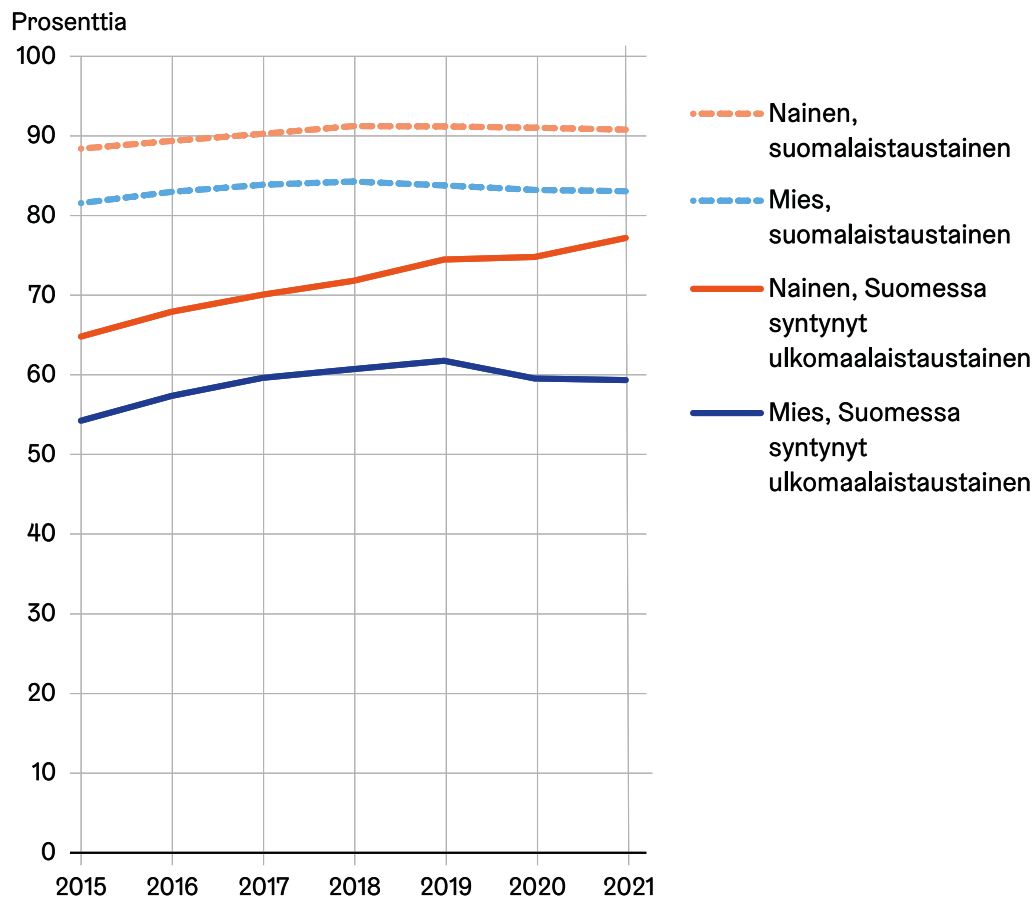
Kuvio 18. Perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden 20–29-vuotiaiden helsinkiläisten osuus väestöstä sukupuolen mukaan vuosina 2015–2021, suomalaistaustaiset ja Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset.

Lähde: Helsingin kaupunki, kaupunkitieto. Aineistolähde: Tilastokeskus.

Kun tutkintojen suorittamista tarkastellaan syntyperän mukaan, nähdään, että toisen sukupolven ulkomaalaistaustaisten nuorten koulutustaso on 20–24-vuotiaana selvästi matalampi, kuin suomalaistaustaisten ikätovereiden (kuvio 19). Toisen sukupolven naisten osalta on kuitenkin tapahtunut myönteistä kehitystä, ja heidän koulutustasonsa lähestyy jo suomalaistaustaisten miesten koulutustasoa. Sukupuolten välinen ero onkin huomattava, vielä selvästi suurempi kuin suomalaistaustaisilla nuorilla. Jopa 41 prosenttia toisen sukupolven miehistä on tässä iässä edelleen ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa. Tilanne kohentuu 25–29-vuotiaiden ikäryhmään tultaessa, mutta edelleen suuri osa, miehistä 27 prosenttia ja naisista 19 prosenttia, on ilman tutkintoa.

Kuvio 19. Perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden 20–24-vuotiaiden helsinkiläisten osuus väestöstä sukupuolen ja syntyperän mukaan Helsingissä vuosina 2015–2021.

Lähde: Helsingin kaupunki, kaupunkitieto. Aineistolähde: Tilastokeskus.

Yhteenveto

Peruskoulun päättöikässä olevien nuorten ikäluokka kasvaa Helsingissä seuraavan vuosikymmenen ajan ja on yhä moninaisempi. Suomen lyhyestä maahanmuuttohistoriasta johtuen melko uusi ilmiö on Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten määrän nopea kasvu, mikä näkyy jo nyt Helsingissä toisella asteella opiskelevien nuorten taustoissa. Maahanmuuton toinen sukupolvi Helsingissä on vielä pääasiassa lapsia ja vasta tulossa peruskoulun päättökään. Huomion kohdistaminen erityisesti siihen, miten tämä kasvava joukko nuoria pärjää opinpolullaan – kiinnittyy toisen asteen koulutukseen ja suorittaa tutkintoja – on jatkossa yhä olennaisempaa. Tällä hetkellä on niin, että vaikka maahanmuuton toinen sukupolvi menestyy koulutuksessa itse maahan muuttaneita paremmin, on heidän tilanteensa silti heikompi, kuin suomalaistaustaisten ikätovereiden. Eroja on myös väestöryhmän sisällä; etenkin toisen sukupolven poikien koulutustaso on heikko. Myös eri taustamaaryhmiin kuuluvien nuorten välisiä eroja on jatkossa syytä selvittää.

Opintoihin kiinnittymisen näkökulmasta on tärkeää, että nuori löytää itselleen mieluisan opiskelupaikan. Helsingissä lukiokoulutuksen suosio on ollut kasvussa. Kun toiselle asteelle hakevien ikäluokka kasvaa, saattaa kilpailu parhaiten toiveita vastaavan opiskelupaikan saamiseksi lisääntyä entisestään. Lukion aloittaneiden taso on keskimäärin noussut monessa Helsingin lukiossa vain muutamassa vuodessa, tosin tilanne vaihtelee paljon eri alueilla. Ammatillisessa koulutuksessa kilpailu kohdistuu tiettyihin tutkintoihin, kun samaan aikaan moneen koulutusohjelmaan ensisijaisia hakijoita on selvästi vähemmän, kuin paikkoja olisi tarjolla.

Lähes kaikki 16- ja 17-vuotiaat helsinkiläiset suorittavat oppivelvollisuuttaan, ja valtaosa siirtyy suoraan peruskoulusta toiselle asteelle. Nuorten koulutuspoluissa on kuitenkin väestöryhmittäisiä eroja ja osalla peruskoulun ja toisen asteen välinen nivelvaihe kestää kauemmin. Verrattain suuri osa vieraskielisistä nuorista, etenkin pojista, käy tässä iässä edelleen peruskoulua tai on tutkintokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa. Toiselle asteelle osallistuminen on vähäistä etenkin maahanmuuttajanuorilla.

Nuorten koulutuspolut vaihtelevat myös Helsingin eri asuinalueilla. Joissain osissa kaupunkia reitti vie valtaosalla lukioon, kun toisaalla ammatilliseen koulutukseen osallistuminen on selvästi tyypillisempää. Toiselle asteelle osallistuminen ylipäättään vaihtelee alueittain, mikä kertonee siitä, että tuen tarpeessa olevat nuoret – jotka käyvät peruskoulua pidempään ja hyödyntävät nivelvaiheen koulutuksia – paikantuvat selkeämmin joihinkin osiin kaupunkia. Tietyn alueen nuorten koulutuspolkujen ja -valintojen voidaankin nähdä heijastavan laajemmin asuinalueiden väestön sosioekonomista ja etnistä profiilia, kuten aikuisväestön keskimääräistä koulutustasoa sekä ulkomaalaistaustaisen väestön osuutta alueella. Alueiden väliset erot nuorten koulutuspoluissa ovat olleet suhteellisen pysyviä.

Oppivelvollisuuden laajentamisen tavoitteena on, että jokainen nuori suorittaa toisen asteen tutkinnon, sillä osaamisvaatimukset työmarkkinoilla ovat kasvaneet, ja nykyään on hankalaa vakiinnuttaa asemaa työelämässä ilman mitään koulutusta. Tällä hetkellä moni helsinkiläinen nuori aikuinen jää pelkän peruskoulun varaan. Oppivelvollisuusiän nostamisen mahdolliset vaikutukset koulutustasoon näkyvät vasta sitten, kun ensimmäinen laajennetun oppivelvollisuuden piirissä oleva ikäkohortti tulee ikään, jossa toiselta asteelta valmistutaan. Opintojen mielekkääksi kokeminen, osallisuuden tunne kouluyhteisössä, riittävä tuki sekä usko koulutuksen tuomiin mahdollisuuksiin ovat olennaisia tekijöitä siinä, että nuori kokee koulutuksen tärkeäksi ja suorittaa tutkinnon loppuun.

Lähteet

Helsingin kaupunki (2021). Kasvun paikka. *Helsingin kaupunkistrategia 2021–2025*. Helsinki: Helsingin kaupunki.

Helsingin kaupunginkanslia, Espoon kaupunki & Vantaan kaupunki (2019). *Helsingin seudun vieraskielisen väestön ennuste 2018–2035. Tilastoja 3*. Helsinki: Helsingin kaupunginkanslia.

Laatuseloste

Aineisto

Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen tietoihin ja opetushallinnon ylläpitämän Vipunen-tilastotietokannan tietoihin. Tilastokeskuksen aineistona on käytetty Helsingin kaupungin Tilastokeskuksesta tilaamaa koulutustilastoaineistoa. Opetushallinnon Vipunen-tietokanta on Opetushallituksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön ylläpitämä avoin tilastotietokanta. Tilastolliset määrittelyt ja tehdyt rajaukset on selostettu jokaisen osion kohdalla. Tietojen tuorein ajankohta vaihtelee tilastosta riippuen.

Edelliset tiedot

Helsingin kaupunginkanslian tilastoja 2022:4

https://www.hel.fi/static/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/22_06_22_Tilastoja_4_Erjansola.pdf

**Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia,
kaupunkitietopalvelut**

Julkaisutilaukset
p. 09 310 43297

Internet
www.hel.fi/kaupunkitieto